

prima instanță – Iu. Cotruță
instanța de apel – D. Manole, S. Arnăuț, E. Fistican

dosarul nr. 2ra-2408/15

DECIZIE

02 decembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevschi, Iuliana Oprea, Ion Druță, Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către avocatul Bulbuc Boris, în interesele lui Marin Dumitru și Marin Liuba, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Bruma Gheorghe împotriva lui Marin Ruslan, Marin Dumitru, Marin Liuba cu privire la stabilirea hotarului, obligarea de a nu crea obstacole în construcția gardului, repararea prejudiciului material și moral, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de Marin Ruslan, Marin Dumitru, Marin Liuba, admis apelul declarat de către Bruma Gheorghe, casată parțial hotărîrea Judecătorei Botanica municipiul Chișinău din 20 decembrie 2012 în partea respingerii cererii privind încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărîri în partea dată

constată:

La 03 august 2010 Bruma Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Marin Ruslan, Marin Dumitru și Marin Liuba cu privire la stabilirea hotarului, obligarea de a nu crea obstacole în construcția gardului, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la începutul sec. XX ascendenții familiei lui foloseau terenul din str. A. Cristea 18 mun. Chișinău. Conform certificatului de moștenitor testamentar nr. 4-952 și nr. 3-3160 din 04 martie 1994 și din 14 decembrie 1994 reclamantul a obținut dreptul de proprietate asupra construcțiilor din str. A. Cristea 18 mun. Chișinău, or din același moment a obținut și dreptul de folosire nelimitată asupra terenului cu suprafața de 528 mp. Potrivit certificatelor de moștenitor testamentar, gardul despărțitor nr. II a fost inclus în componența masei succesoriale.

Din cauza reliefului specific (casele fiind amplasate pe o pantă), gospodăria reclamantului este amplasată la un nivel mai sus de casa pîrîților din str. A. Cristea 20 mun. Chișinău, iar gardul despărțitor nr. II din litigiu are menirea de a menține malul de pămînt pe care este construit imobilul nr. 13.

Susține că în anul 2009 din mijloace proprii a întreprins lucrări de reparație a gardului respectiv cu știrea și acordul vecinilor, care însă în luna iunie 2010 i-au declarat că nu mai sunt de acord cu modul de amplasare a gardului și i-au spus că-l vor

demola. În realizarea celor spuse, pîrîții au dărîmat și curățat stratul din beton de lângă fundamentul gardului, au efectuat mai multe săpături lângă fundament, au tăiat barele metalice de susținere a gardului. Ca rezultat, în urma acțiunilor ilegale ale pîrîților, la 29 iulie 2010 s-a surpat gardul spre partea vecinului, acesta avînd tendința de a se prăbuși în orice moment, iar pe pereții casei au apărut fisuri.

Din cauza fricii de a nu se trezi sub dărîmituri, reclamantului și familiei lui îi sunt provocate suferințe psihice și stare de stres.

Prin prisma art. 1398 al. (1) și art. 1414 al. (1) și al. (2) Cod civil, cere reclamantul încasarea de la pîrîți în mod solidar a prejudiciului material pentru surparea gardului, deteriorarea stratului de beton din ogradă și deteriorarea casei de locuit lit. 13 stabilit conform raportului de expertiză; încasarea prejudiciului moral de 15000 lei; obligarea pîrîților de a înceta orice acțiuni de natura să prejudicieze stabilitatea casei de locuit din str. A. Cristea 18 mun. Chișinău, precum și a gardului despărțitor; obligarea pîrîților de a nu împiedica desfășurarea lucrărilor de reconstrucție a gardului și de consolidare a lotului de pămînt pe care este amplasat imobilul nr. 13 (casa de locuit din str. A. Cristea 18 mun. Chișinău); încasarea cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării pricinii reclamantul și-a concretizat cerințele acțiunii și a solicitat stabilirea hotarelor dintre terenurile aferente imobilelor din str. A. Cristea 18 și 20 din mun. Chișinău conform schemei nr. 1 din raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011; obligarea pîrîților de a nu crea obstacole în construcția gardului dintre terenurile aferente din litigiu conform liniei de hotar stabilite; obligarea pîrîților de a demola construcția provizorie indicată în raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011 pentru a nu crea obstacole în construcția gardului dintre terenurile aferente imobilelor din str. A. Cristea 18 și 20 din mun. Chișinău conform schemei nr. 1 din raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011; încasarea de la pîrîți în mod solidar a prejudiciului material de 55189,70 lei care constituie valoarea gardului necesar de construit, anterior deteriorat de pîrîți; încasarea prejudiciului moral de 15000 lei, a cheltuielilor de asistență juridică de 7800 lei și pentru efectuarea expertizelor – 5750 lei și pentru taxa de stat achitată – 550 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 20 decembrie 2012, a fost admisă acțiunea parțial, fiind stabilit hotarul între terenurile aferente imobilelor amplasate în str. A. Cristea 18 și str. A. Cristea 20 din mun. Chișinău conform schemei nr. 1 la raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011; a fost încasat în mod solidar de la Marin Ruslan, Marin Dumitru și Marin Liuba în beneficiul lui Bruma Gheorghe cheltuielile de judecată proporțional pretențiilor admise și anume 5000 lei pentru asistență juridică și 2000 lei pentru expertiză; iar în caz de dobîndire de către Bruma Gheorghe a autorizației de construire a gardului, a fost obligat Marin Ruslan, Marin Dumitru și Marin Liuba de a nu-i crea lui Bruma Gheorghe obstacole la construcția gardului; în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2015, a fost respins apelul declarat de Marin Ruslan, Marin Dumitru, Marin Liuba, admis apelul declarat de către Bruma Gheorghe, casată parțial hotărîrea Judecătoriei Botanica municipiul Chișinău din 20 decembrie 2012 în partea respingerii cererii privind încasarea prejudiciului

material și a cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărâri în partea dată de admitere a pretențiilor, cu încasarea de la Marin Ruslan, Marin Dumitru și Marin Liuba în beneficiul lui Bruma Gheorghe a prejudiciului material de 61660 lei, a cheltuielilor pentru efectuarea expertizei de 10814 lei și de asistență juridică de 3000 lei, iar în total suma de 74474 lei, în rest hotărârea Judecătorei Botanica mun. Chișinău din 20 decembrie 2012 a fost menținută.

La 30 iulie 2015 avocatul Bulbuc Boris, în interesele lui Marin Dumitru și Marin Liuba, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a cerut admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la adoptarea deciziei nu s-a expus asupra tuturor motivelor cererii de apel, nu a aplicat legea care trebuia aplicată.

Astfel, pe parcursul examinării pricinii au fost efectuate mai multe expertize, concluziile cărora în principiu se contrazic. Or, instanța de apel a determinat valoarea prejudiciului material reieșind din raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2014, în care se indică că valoarea de deviz rezultă din lucrările de construcție, inclusiv a materialelor de construcție, care sunt necesare de executat la gardul cu perete de sprijin dintre imobilele din str. A. Cristea 18 și 20 din mun. Chișinău. Deci, lucrările specificate nu au fost efectuate de către intimat, iar suma neutilizată o califică drept prejudiciu material. În cazul dat, concluzia instanței contravine regulii potrivit căreia răspunderea delictuală survine în caz de existență cumulativă a următoarelor elemente: a prejudiciului, faptei ilicite, raportului cauzal dintre faptă și prejudiciul cauzat, și vinovăției, iar în caz de lipsă a vreunei condiții enumerate, se exclude răspunderea delictuală.

Cu titlu de consecință, în acțiunile recurenților lipsesc condițiile enumerate de atragere la răspundere delictuală.

Instanța nu a luat în considerație concluziile raportului de expertiză nr. 023/II din 08 septembrie 2014, prin care s-a constatat că este imposibilă stabilirea cauzei exacte și din culpa cui a fost prăbușit peretele gardului. Ba mai mult, construcția litigioasă este una istorică, peretele de sprijin fiind construit inițial de familia Marin pentru a opri procesul de alunecare a terenului, după care familia Bruma a continuat construcția gardului fără a se asigura referitor la calitatea acestuia și în lipsa autorizării lucrărilor date, circumstanțe ce au dus la surparea și deteriorarea ulterioară a construcției.

Instanțele nu au luat în considerație nici faptul că „cheltuielile necesare pentru reconstrucția gardului prăbușit” nu se asimilează cu noțiunea de „prejudiciu”.

Delimitarea hotarelor între terenurile aferente din str. A. Cristea 18 și 20 din mun. Chișinău nu ține de competența instanței de judecată, ci a autorității publice locale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Colegiul reține că, deși copia deciziei instanței de apel din 28 aprilie 2015 a fost expediată în adresa recurentului la 04 mai 2015 (f.d. 149, vol. II), la materialele pricinii lipsește dovada de recepționare a acesteia, din care cauză instanța de recurs

consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen, la 30 iulie 2015.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

După cum s-a stabilit, conform certificatului de moștenitor testamentar nr. 4-952 și nr. 3-3160 din 04 martie 1994 și din 14 decembrie 1994, Bruma Gheorghe a obținut dreptul de proprietate asupra construcțiilor din str. A. Cristea 18 mun. Chișinău, iar din același moment a obținut și dreptul de folosire nelimitată asupra terenului cu suprafața de 528 mp. Potrivit certificatelor de moștenitor testamentar, gardul despărțitor nr. II din lemn a fost inclus în componența masei succesoriale (f.d. 16 verso, vol. I).

Din conținutul acțiunii rezultă că intimatul-reclamant în anul 2009 a întreprins lucrări de reparație la gardului respectiv, înlocuind-ul cu un alt gard, însă din cauza impedimentelor create de familia Marin, care locuiesc în imobilul învecinat din str. A. Cristea 20 mun. Chișinău, acesta a fost nevoit de a se adresa în instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Conform încheierii judecătorești din 09 martie 2011, Centrul de Expertize Independente "Cexin" a întocmit raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011 prin care a constatat că, gardul amplasat între construcțiile din str. A. Cristea 18 și str. A. Cristea 20 mun. Chișinău prezintă o construcție capitală din două elemente constructive – perete de sprijin din beton monolit și din blocuri de tip "fortan". În punctul unirii la peretele de sprijin a acestor două părți în beton s-a format o fisură verticală cu deschidere de pînă la 8 cm, iar la peretele de sprijin din beton din apropierea șopronului casei de locuit nr. 20 este îndepărtat parțial solul din care cauză s-au format goluri. La fel, din partea șopronului casei de locuit nr. 20 în pardoseala de pămînt s-a depistat un șanț cu o lățime și adîncime de 30-40 cm, iar pe porțiunea dată solul a fost înlăturat parțial. În concluzie, expertul a stabilit că starea tehnică a elementelor constructive a gardului cu peretele de sprijin dintre imobilele din str. A. Cristea 18 și str. A. Cristea 20 mun. Chișinău este una nefavorabilă, construcția nu corespunde cerințelor normative și nu poate fi exploatată în continuare, mai ales în cazul în care acesta pe parcursul anilor s-a strămutat treptat în direcția imobilului din str. A. Cristea 18 mun. Chișinău. În circumstanțele date, este necesar ca gardul să fie strămutat și prelungit pe o linie dreaptă în limitele schemei nr. 1 (f.d.112-123, vol. I).

Ca rezultat al constatărilor date, Colegiul reține ca întemeiate și legale concluziile instanțelor privind admiterea capătului de cerere cu privire la stabilirea hotarului între terenurile aferente imobilelor din str. A. Cristea 18 și str. A. Cristea 20 mun. Chișinău conform schemei nr. 1 la raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011.

Conform aceluiași raport din 30 mai 2011, expertul a indicat că pentru evitarea surpării casei și reieșind din relieful amplasării imobilelor, este necesar de construit în regim de urgență un perete de sprijin din beton armat monolit și la o adâncime de cel puțin 0,8 m, iar în partea supraterană urmează a fi restabilit gardul din fortan avariata. Or, în vederea executării unor astfel de lucrări, este necesar de obținut un proiect detaliat de execuție, prin prisma art. 13 a Legii privind calitatea în construcții.

Și prin raportul de expertiză a Centrului Național de Expertize Judiciare nr. 1715 din 06 august 2012 s-a stabilit că executarea lucrărilor de reparație a gardului de piatră este posibilă doar în baza unui proiect nou.

În urma circumstanțelor descrise mai sus și din cauza că recurenții - pârți într-adevăr creau impedimente lui Bruma Gheorghe, prima instanță corect a admis și capătul de cerere cu privire la obligarea lui Marin Ruslan, Marin Dumitru și Marin Liuba de a nu-i crea obstacole lui Bruma Gheorghe la construcția gardului doar în urma dobândirii de către ultimul a autorizației de construire a gardului.

Colegiul însă reține ca fiind eronate concluziile instanței de apel privind încasarea de la recurenții-pârți a prejudiciului material în sumă de 61660 lei, pe motiv că demolarea peretelui de sprijin și a gardului se datorează cu certitudine cărorva acțiuni ale familiei Marin. Or, instanța de apel nu și-a argumentat soluția adoptată, din contra a invocat că sarcina probei în cazul dat se incubă pârțului, iar în final a determinat mărimea prejudiciului reieșind din raportul de expertiză nr. 356 din 30 mai 2011, în care se indică că valoarea de deviz rezultă din lucrările de construcție, inclusiv a materialelor de construcție, care sunt necesare de executat la gardul cu perete de sprijin dintre imobilele din str. A. Cristea 18 și 20 din mun. Chișinău.

Deci, rezultă cu certitudine că lucrările specificate nu au fost efectuate de către intimat, iar suma neutilizată de el o califică drept prejudiciu material. În cazul dat, concluzia instanței contravine regulii potrivit căreia răspunderea delictuală survine în caz de existență cumulativă a următoarelor elemente: a prejudiciului, faptei ilicite, raportului cauzal dintre faptă și prejudiciul cauzat, și vinovăției, iar în caz de lipsă a vreunei condiții enumerate, se exclude răspunderea delictuală.

Astfel, deși în cadrul procesului civil au fost efectuate mai multe expertize, experții au constatat în unanimitate că cauza deteriorării gardului și a peretelui de sprijin s-a datorat efectuării lucrărilor de construcție în lipsa autorizației de construire, or o astfel de autorizație a fost eliberată lui Bruma Gheorghe abia la 07 mai 2013 (f.d. 94, vol. II), deci după intentarea acțiunii și după pronunțarea hotărârii judecătorești de prima instanță.

Nu a fost constatat nici caracterul ilicit al acțiunilor recurenților în deteriorarea gardului și a peretelui de sprijin, în cazul în care prerogativa dată revine organelor de drept și nu se prezumă doar în baza unor concluzii ale expertului.

Ba mai mult, nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu, care constituie consecințele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) ale faptei ilicite, apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective.

Prin prisma al. 2 art. 14 Cod civil, prejudiciul patrimonial poate apărea sub forma prejudiciului efectiv și a venitului ratat. Or, în conținutul prejudiciului efectiv

sunt incluse - cheltuielile pe care o persoană lezată într-un drept le-a suportat real la momentul intentării acțiunii sau care urmează să fie suportate la restabilirea dreptului încălcat, adică cheltuielile suplimentare, precum și pagubele rezultate din pieirea sau deteriorarea bunurilor. Astfel, din norma enunțată rezultă că nu cade sub incidența prejudiciului efectiv și cheltuielile ce urmează a fi suportate de Bruma Gheorghe în vederea realizării lucrărilor de restabilire a peretelui de sprijin amplasat pe hotarul între terenurile din str. A. Cristea 18 și 20 din mun. Chișinău. Ba mai mult, beneficiarul autorizației de construire nr. 166 din 07 mai 2013 este nemijlocit Bruma Gheorghe, nu și recurenții-pârți.

Cu titlu de consecință, în acțiunile recurenților lipsesc condițiile enumerate de atragere la răspundere delictuală.

În conexiunea celor relatate se atestă temeinicia recursului declarat și ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se admite recursul declarat de către avocatul Bulbuc Boris, în interesele lui Marin Dumitru și Marin Liuba.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2015 și se menține hotărârea Judecătoriei Botanica municipiul Chișinău din 20 decembrie 2012 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Bruma Gheorghe împotriva lui Marin Ruslan, Marin Dumitru, Marin Liuba cu privire la stabilirea hotarului, obligarea de a nu crea obstacole în construcția gardului, repararea prejudiciului material și moral.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea

Ion Druță

Galina Stratulat